

Høringskommentar fra Miljødirektoratet vedrørende EU-kommisjonens forslag til nye direktiver om forbrukerkontakter

Det vises til invitasjon til å gi høringskommentarer til EU-kommisjonens forslag til nye direktiver om forbrukerkontrakter. Vi gir ikke kommentarer til forslaget om digitale ytelser (COM 2015/634) da det omhandler tjenester som ligger utenfor vårt forvaltningsområde.

Miljødirektoratet anbefaler at norsk rettspraksis med reklamasjonsfrist på fem år hvis produktet er ment å vare mer enn to år, foreslås tatt inn i fullharmoniseringsdirektivet. Hvis dette ikke lar seg gjøre mener vi det er et alternativ å foreslå endring av direktivet til et minimumsdirektiv som lar det enkelte land stille strengere betingelser enn det som er foreslått.

Miljødirektoratet velger å kommentere forslag til direktiv om fjernsalg av fysiske varer (COM 2015/635) da dette kan få konsekvenser som grenser til vårt myndighetsområde.

Formålet med forslaget er å styrke forbrukerrettighetene i EU/EØS og å bidra til hurtigere vekst på det digitale indre markedet ved å fjerne de største kontraktsrettslige hindringene for grenseoverskridende handel.

Fjernsalg (herunder internettsalg) reguleres i norsk rett i dag hovedsakelig av avtaleloven, forbrukerkjøpsloven, markedsføringsloven, angrerettloven og e-handelsloven. For de aspektene som reguleres av direktivet, er det imidlertid forbrukerkjøpsloven som regulerer de fleste situasjonene. Direktivforslaget om fjernsalg avviker på flere punkter fra løsningen i norsk rett etter forbrukerkjøpsloven.

Kommentarer

Undersøkelser viser at netthandel øker i omfang. Fra 2012 til 2015 økte nordmenns bruk av netthandel med ca. 50 %. Fysiske varer utgjorde ca. 30 % av netthandelen i 2015, og over 50 % av dette var handel med utenlandske nettsteder (ref. DIBS Payment Services). I gruppen fysiske varer finner vi bl.a. elektriske og elektroniske produkter og tekstiler som er viktige produktgrupper med hensyn til bruk av råvarer. Økning i salg av disse to varegruppene kan forklares med at det tilbys stadig nye produkter, god økonomi hos forbrukerne og tilbud om billigere produkter som ofte har begrenset levetid og som det ikke lønner seg å reparere. Med utgangspunkt i å begrense bruken av råvare og minimere avfall er det ønskelig med produkter av god kvalitet og som lar seg reparere.

Artikkel 3 fastsetter utgangspunktet om fullharmonisering. Direktivforslaget kan dermed medføre at norsk forbrukerlovgivning må endres til ugunst for forbrukeren på enkelte områder. Medlemsstatene kan imidlertid fastsette egne regler om visse aspekter som reguleres av direktivet, i det omfang de ikke harmoniseres fullt ut. Disse aspektene er regler om fristen for utøvelse av forbrukerens rettigheter (reklamasjonsfrister), kommersielle garantier og selgers misligholdsbeføyelser.

I høringsnotatet redegjøres det for at det foreslåtte direktivet på flere punkter går lenger i å beskytte forbrukeren enn etter norsk rett, noe som må anses som positivt. Men det er også punkter i direktivet som medfører en svakere forbrukerbeskyttelse.

Generelt mener vi at gode garanti- og reklamasjonsregler er en fordel med tanke på å støtte opp om varighet og mulighet for å reparere produkter. Dette er et viktig punkt i arbeidet med sirkulær økonomi hvor et av hovedmålene er å redusere bruk av ressurser som viktige råvarer. Svekkede garanti- og reklamasjonsregler kan bidra til at det produseres produkter som er ment å ikke vare lenge slik at de ikke lar seg reparere, eller at reparasjon ikke lønner seg.

Dersom direktivforslaget vedtas og gjennomføres i norsk rett, vil det kunne gjelde ulike regler for kjøp av samme vare avhengig av om varen kjøpes i butikk eller ved fjernsalg. Dersom det er ønskelig med like regler for begge salgskanalene, må Norge harmonisere gjeldende rett for butikksalg med direktivforslagets rettigheter for fjernsalg,

Vår kommentar til dette er at vi mener det i så fall må vurderes om det strengt tatt er nødvendig med like regler for begge salgskanaler. Varer kjøpt i butikk i Norge vil med det kunne ha et fortrinn fremfor netthandel med hensyn til bedre rettigheter for forbrukeren. Forbrukeren kan da velge å handle i butikk pga. dette, og terskelen få reklamere og reparere er antagelig lavere enn når varer kjøpes online eller ved annen type fjernsalg. En tilleggs effekt er at dette vil kunne styrke konkurransesituasjonen for detaljhandelen som ellers kan oppleve å få hardere konkurranse fra økt netthandel.

Artikkel 14 omhandler selgers ansvarsperiode. Som Justis- og beredskapsdepartementet påpeker i høringsnotatet er fristen for å reklamere i forbrukerkjøpsloven fem år dersom tingen eller deler av den er ment å vare vesentlig lengre enn to år. Høyesterett har i en dom kommet til forbrukere har fem års reklamasjonsfrist ved kjøp av mobiltelefoner. Møbler og hvite- og brunevarer er andre eksempler på varegrupper som typisk vil være ment å vare vesentlig lengre enn to år og hvor den absolutte reklamasjonsfristen derfor er fem år. Hvis reklamasjonsretten begrenses til å gjelde mangler som viser seg innen to år, slik direktivforslaget legger opp til kan det føre til at varer som tidligere ble reparert for selgers regning i stedet kastes, noe som harmonerer dårlig med målet om avfallsminimering.

Vi mener det bør foreslås at norsk rettspraksis med reklamasjonsfrist på fem år hvis produktet er ment å vare mer enn to år, tas inn i fullharmoniseringsdirektivet. Det vil kunne bidra til lengre levetid for produkter i alle EU/EØS-land.

Hvis dette ikke lar seg gjøre mener vi det er et alternativ å endre direktivet til et minimumsdirektiv som lar det enkelte land stille strengere betingelser enn det som er foreslått. Samtidig ser vi at dette kan medføre praktiske utfordringer ved handel via utenlandske nettsteder, dersom det er forskjellige krav til perioder for garanti og reklamasjon i de forskjellige landene som varene sendes til.

Oslo 27.6.16